

Stručni rad

IGRA I IGRAČKE SLIJEPA I SLABOVIDNA DJECA

**MANCA ČERNI, mag. prof. ink. ped.
VRTEC LITIJA- RAZVOJNI ODDELEK**

Sažetak

Slijepi i slabovidni učenici uključeni su u sve oblike obrazovanja i osposobljavanja donošenjem zakona usmjerenog na djecu s posebnim potrebama. Svako dijete je adolescent i ima pravo na jednake mogućnosti, tako da djecu s oštećenjima vida danas više ne treba eliminirati iz svog kućnog okruženja. Učitelji slijepih i slabovidnih moraju biti osposobljeni za nastavne tehnike temeljene na slušnoj percepciji. Govorna i slušna komunikacija između odgojitelja i djeteta najčešći je način pružanja i prihvaćanja informacija u poučavanju djece s oštećenjima vida. Potrebno je kombinirati učenje s drugim tehnikama i metodama, jer prevladavajuća uporaba jedne metode poučavanja uzrokuje dosadu i monotoniju. Važno je da aktiviramo sva preostala osjetila djeteta. Pomagala i učenja za učenje također je potrebno prilagoditi tom cilju.

Ključne riječi: slijepa i slabovidna djeca, igra, igračke, pribor

1. UVOD

Ljudi su različiti, na svijet gledamo drugačije, ali barem ga možemo gledati i vidjeti u svoj njegovoj ljepoti. Ali postoje i ljudi koji ne mogu vidjeti ove dečke, ali mogu osjetiti, osjetiti, mirisati i okusiti. Takvi ljudi su slijepi, ali često smo slijepi za same ljude koji vide našu prirodu i Zemlju. Često ne želimo vidjeti određene stvari, čak i ako su nam pred očima. Ono čega nismo svjesni je da ljudi koji su zapravo slijepi, međutim, to žele vidjeti, ne mogu iz različitih razloga. Socijalno učenje vrlo je važno za slijepu i slabovidnu djecu. Roditelji i odgajatelji u vrtićima s ciljanim aktivnostima olakšavaju djeci prevladavanje prepreka integraciji u okoliš. Slijepi nemaju vizualne prikaze o svijetu od rođenja. Vrlo im je korisno prepoznati svijet, osjetiti ga i pomoći drugima u njihovom pripovijedanju. Slijepi su sačuvali vizualne slike koje su imenica i dopunjene drugim informacijama. Postoje razlike između slijepih i slabovidnih osoba. Neki su vrste govora, a informacije se dobivaju govoreći drugima, imajući objekte, prostor, ... Taktilni tipovi, međutim, dobivaju informacije o svijetu pipkanjem. Vizualni gubitak kompenzira se slušnom i taktilnom percepcijom. Sluh postaje iznimno važan receptor pa među slijepima ima jako mnogo glazbenika.

2. TEORIJSKI DIO

2.1. ŠTO JE SLJEPOĆA ILI VIZUALNA ZAVIST?

U vrtiću ćemo često susresti slabovidno dijete i tada možemo paničariti, jer počinjemo postavljati hrpu pitanja o tome kako predstaviti dijete grupi, kako ga koristiti i, prije svega, učiniti da se dijete u grupi osjeća sigurno i prihvaćeno. Dijete bez ostataka vida ili minimalnog ostatka vida [4,9 u boljem oku] slijepo je. Dijete je također slijepo u to vrijeme, koje ima upadljivo vizualno okruženje oko točke fiksacije u boljem oku. Djeca oštećena vida koja imaju bolje oko od 5-30% preostalog vida, s rasponom od 5-9,9% okarakterizirana su kao teže oštećenje vida. Tako definiraju sljepoću i vizualnu zavist medicinske definicije. Odgajatelji se moraju upoznati sa stanjem vida djeteta, jer služi za pripremu individualiziranog programa [1].

2.2. IGRE I IGRAČKE SLIJEPOG I SLABOVIDNOG DJETETA

Igra je najvažnija aktivnost djeteta u predškolskom razdoblju. Igra je u hitnoj potrebi za djecom u njihovim životima, jer je smiruje, kroz koju može razviti svoju kreativnost, osnovnu orijentaciju i lakše u društvenom okruženju. Djeca s nedostacima vizualne percepcije trebala bi dobiti više ciljanih igara i prikladan izbor igračaka. Odabir igračaka omogućuje djetetu da lakše dobije odgovarajuće izvedbe iz okoline. Stoga je u redu da igračke za slijepo dijete budu što grafičnije i obrazovno prikladnije. Za slijepu i slabovidnu djecu prikladne su samo dobre igračke. Igračke koje potiču kreativnost i sveobuhvatnu percepciju. Vidjeti djecu kako spontano stječu mnoge nove koncepte i vještine kroz usmjereno promatranje i imitaciju. Potičemo ih i usmjeravamo da odaberu prave informacije. Kod slijepo djece put do novih znanja mnogo je složeniji. Važno je biti jasna i izravna percepcija [2].

2. 3. PRIMJERI IGRAČAKA I PROIZVODNJE

2.3.1 Zvučna lopta

Zvučna lopta vrlo je dobrodošla igračka za slijepo ili slabovidno dijete. Potiče dijete na akciju, razvijajući tako motore, orijentaciju i tako kontrolirajući prostor na razigran način. Izrada zvučne kugle jednostavna je ako imamo sljedeće sastojke:

- nadoknativa šuplja kugla od stiropora
- metalni šaran
- ljepilo i postojana boja. Svi ovi predmeti mogu se kupiti u hobi trgovinama. Moramo biti sigurni da ljepilo nije agresivno.

Izrada: Stavite ljepilo na mrežu, umetnite šarana i sakrijte obje polovice lopte. Kada se kontakt lopte osuši, lopta se može obojiti u bilo kojem trenutku. Tako izrađena zvučna kugla pogodna je za igranje u prostoru. Za igru na otvorenom, lopta je omotana drugom trakom za edicing u boji. S ljepljivom trakom zaštićena kugla također podnosi udaranje [2].

Slika 1: Zvučna lopta

2.3.2 Zvečke

Postoji nekoliko načina za izradu zvečke [razna plastična ambalaža]. Ali to je vrlo zanimljivo, ali to je zvečka od oraha.

Trebati:

- veći orasi
- kratki, ne predebeli kabel
- postojana boja i
- ljepilo.

Proizvodnja: Odaberite veće okrugle orahe i pažljivo ih otvorite nožem. Uklonite jezgre i očistite jezgru. Ako griješimo, ponovit ćemo postupak. Odrežite kabel dug 20 cm i zavežite ga na krajevima. Pripremite dvije preklapajuće polovice školjki i utrljajte ih ljepilom po rubu. Stavite nekoliko granula riže u ljusku, umetnite jedan kraj kabela čvorom, pokrijte ljusku drugom polovicom i stisnite. Ponovite postupak s druge strane. Kad se zvečka osuši, možemo je obojiti. Od orahovih školjki možemo napraviti i čamce, glasnu cvrčak ili zmiju čegrtuše [2].

2.3.3. Pretikanka

Ima dječje vještine, koje će mu trebati u samoregulaciji. Na primjer, vezanje i vezanje cipela.

Trebati:

- kožna ili plastična podloga
- duže izvlačenje cipela ili kabel
- bušilica ili bušilica.

Ovisno o dobi i individualnim sposobnostima djeteta, pripremamo i pretiku. Lakše je nego jednostrano. Zahtjevnija je budala kada spojimo dva elementa [upravo tamo]. Memorija Za proizvodnju prilagođene memorijske igre trebat će nam dosta strpljenja i vještina. Ali kad se budemo igrali s djetetom, napor će se brzo vratiti. Prije nego što

krenemo u izradu, razmislimo o tome kakav bismo nastup napravili u ovoj igri. Možemo se odlučiti za tipične simbole, za tipične slike, za boje ili za različite vrste parcela [2].

Slika 2: Pretikanka

2.3.4. Memorija

Za proizvodnju prilagođene memorijske igre trebat će nam dosta strpljenja i vještina. Ali kad se budemo igrali s djetetom, napor će se brzo vratiti. Prije nego što krenemo u izradu, razmislimo o tome kakav bismo nastup napravili u ovoj igri. Možemo se odlučiti za tipične simbole, za tipične slike, za boje ili za različite vrste parcela.

Za tipične parcele trebamo:

- 16 drvenih podloga od 6 x 10 cm
- raznovrsne tkanine, kožne ili papirnate konstrukcije.
- Odabiremo različite tokarilice od najgrubljih do čistih glatkih za svih 8 parova,
- prikladno ljepilo, škare i brusni papir.

Kada napravimo parove, postoji mnogo načina da se igramo s bebom. Tražeći par na određenoj strukturi tipa, da biste pravilno okrenuli pločice, preklopite kako biste rasporedili pločice na površinu za igru, gdje koristimo memoriju za otkrivanje para. Mora se paziti da su pločice raspoređene na takav jastučić koji ne klizi [gumena obloga] [2].

Slika 3: Memorija

2.4. KORISNI PREDMETI KOJI TAKOĐER MOGU BITI ZANIMLJIVI "IGRAČKE"

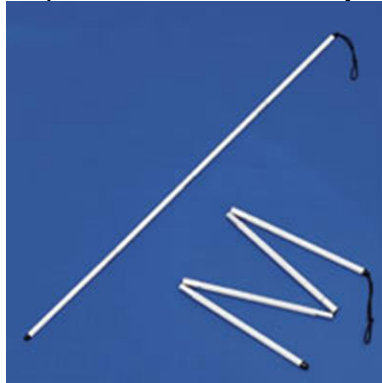
Štednjak - Često nehotice pogriješimo kada djetetu stavimo nešto što bi moglo biti opasno. Ispravno je znati takve stvari, ali uvijek pod izravnom kontrolom. Istodobno, mislim da to ne bi bilo prikladno obrazovno sredstvo. Štednjak može biti izuzetno koristan u orijentaciji, istraživanje je produženi rok za informacije. Informacije koje dobije i osvoji slijepo dijete vrijedne su zlata. Upravo će taj osjećaj neizravne orijentacije pomoći djeci kasnije, u orijentaciji štapom.

Plastična kutija s ladicama - Referenciranje nikada nije prerano. Tu je kutija ladicama koja može dodati na to. Dijete s vremenom akumulira dosta sitnih stvari koje mu nešto znače. Možete skupljati i uređivati štapiće lizalice, elastike, šljunak iz šetnji, razno,

čepove. Dobro poznaje te objekte i koristi ih za dijeljenje sličnih objekata. Redosljed iz kutije ladica također se s vremenom seli u vrtić i životno okruženje.

Modeliranje - Pečenje keksa ili peciva vrlo je poseban događaj za obitelj. Modeli kolačića čarobni su sve vrste simbola i imaginarnih slika. Potrebno je da odvojimo vrijeme kako bismo djeci omogućili da nam "pomognu" u izrezivanju, povlačenju i rezanju tijesta. Pogotovo za dijete koje ne može loše vidjeti ili vidjeti, to je zanimljiv događaj. Svačija osjetila su na plijenu i puno je zadovoljstva suradnjom. Dijete čini svoj mjesec, svoju zvijezdu i svoje srce. Pokazuje pečene kolačiće drugima.

Štap za hodanje - Štap za hodanje može biti lijep podsjetnik na nedjeljni izlet. Slijepo i slabovidno dijete također je samovozeći uređaj. Moramo biti svjesni da se dijete može pustiti samo na sigurnom putu i pod nadzorom roditelja.

Slika 4: Štap za hodanje

Zvučna meta - Potrebna nam je prazna limenka s poklopcem. Vežite lim na duže uže i stavite nekoliko okruglih šljunka u njega. Postavite limenku preko grane i vratite se na početnu točku. Koristimo žicu i kratku vuču kako bismo koristili uzicu za korištenje uzice. Sljedeće je ciljanje audio ciljanja [3].

Slika 5: Kolaž tipičnih slika

3.PSIHOLOŠKA I PEDAGOŠKA ZAKONITOST POUČAVANJA SLIJEPIH I SLABOVIDNIH OSOBA

Učenje slijepih i slabovidnih osoba općenito se ne razlikuje od poučavanja od druge djece. Međutim, potrebna je mnogo veća individualizacija i prilagodba.

Učenje se odvija u tri faze:

1. Kognitivna faza učenja Faza
2. fiksacija naučenog sadržaja Autonomija faze
3. Međutim, poremećaj vida također može neizravno utjecati na promjenu kognitivnog razvoja

Perceptivni procesi rade sporije ili poremećenije, a promatranje pogrešaka koje su nejasne ili nepotpune su česte, teško je identificirati detalje udaljenih objekata, a sljepoća boja se ne razlikuje u boji. Sljepoća i vizualna vizualna funkcija utječu na razvoj motoričkih tikova, koji nastaju vizualnim oponašanjem držanja tijela, kretanjem ili prepoznavanjem lica lica. Potrebna je korekcija nepravilnih, zamjenskih ili nekontroliranih pokreta. Slijepi trebaju suputnika da se kreću u nepoznatom okruženju, što često dovodi do društvene ovisnosti ili izolacije. Većina slijepih i slabovidnih intelektualnih potencijala ne zaostaje za svoja dva vršnjaka, koji imaju relativno visok stupanj razvoja govora, bogat vokabular, sposobnost logičkog učenja [1].

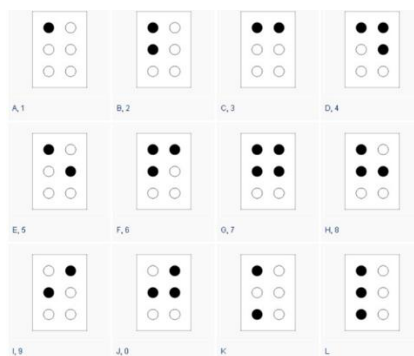
4. ZNANJE, VJEŠTINE I VJEŠTINE UČITELJA

4.1 Retorička kompetencija

Učitelj mora posvetiti više pozornosti tehnici i kulturi izgovorene riječi i mora biti dobar govornik. To je vrlo važno za učenike koji ne vide učitelja. Tvar za učenje mora se prenijeti ispravnom intonacijom rečenice, odgovarajućom brzinom govora i zvučnim tekstom. Stil govora ovisi o interesu svih učenika ne samo slabovidnih osoba da slušaju i razumiju ponuđeni sadržaj. Važno je da učitelj bude svjestan da zadovoljan i nezadovoljan izraz lica, fiksiranje i žuljev prsta slabovidnog učenika neće primijetiti, pa mora na drugačiji način izraziti ono što učitelj doživljava [4].

4.2.Poznavajući Brailleovo pismo

Brailleovo pismo [brajica ili brajica] poseban je font koji slijepima omogućuje čitanje i pisanje. Razvio ga je Louis Braille [po kojem je font također nazvan]. Sustav Brailleovo pismo temelji se na metodi komunikacije koju je u početku razvio Charles Barbier. Uspio je jer je Napoleon želio način da vojnici razmjenjuju poruke noću, bez svjetla zvanog noćno pisanje. Sustav Brailleovo pismo temelji se na različitim raspodjelama rupa. Svaka Brajeva ćelija sastoji se od kombinacija šest rupa raspoređenih u karakter pravokutnika. Postoje dvije rupe vodoravno u pravokutniku i tri rupe okomito. Svaka kombinacija ima svoje ime i predstavlja određeno slovo, ovisno o položaju rupa. Rupe su, prema pravilu, u ćeliji, indeksirane tako da se u gornjem lijevom kutu nalazi rupa 1, sve do donjeg lijevog, gdje je 3; na desnoj strani je na gornjoj 4, a ispod je 6 [5].

Slika 6: Brailleovo pismo

U podučavanju slijepih učenika preporučuje se znanje o ponovnom pisanju. Lakše je naučiti vidjeti ljude prepoznajući ih kroz viziju. Učitelj je informiran o podučavanju rukopisa grudnjaka mobilnim posebnim tipfelerom tiflopedagog [1].

5. ČUVENA DIDAKTIČKA POMAGALA

Važno je da učitelji koriste što više pomagala koja učenici mogu uzeti sa svim preostalim osjetilima sluha i vrstom mirisa. Objekti mogu biti modeli, modeli, prirodni materijali, reljefne karte itd. Važno je imenovati učitelja boja. Slabovidne zjenice, ako nemaju sljepoću boja, uglavnom ih prepoznaju, slijepe osobe stvaraju vlastitu iskustvenu denominaciju o bojama. Postoje posebni katalogi koji nude edukativne igračke [npr. kako bi se pomoglo u razvoju vještina ruku ili učenju brojanja ...] ili igračke posebno dizajnirane za djecu s određenom vrstom invaliditeta [loto za mlade slijepe osobe u kojima igrači koriste svoju baklju na mjestu gledanja] [6].

Slijepi ljudi također se susreću s elektroničkom tehnikom koja im omogućuje bolju komunikaciju i lakše učenje.

5.1. Elektronički pribor:

- Džepno računalo koje govori [pretvara numerički zapis i sve ostale računalne operacije izvedene u zvučni format],
- Optički skener [je uslužni program za slijepe koji pretvara vidljivi tekst u readwriting, što je da se može terasati u ćeliji grudnjaka],
- elektroničko uvećanje [zaslon na kojem učenik može čitati tekst snimljen kamerama i optičkim povećalom]
- pisač grudnjaka [uslužni program koji omogućuje izdvajanje teksta u ponovnom pisanju bez dodatnog podešavanja]
- Govorni sintisajzer [program je za prijenos pisanog teksta sa slike zaslona računala na zvuk, tu je i slovenska verzija],
- Elektronički blok za pisanje [zgodan je elektronički uređaj koji slijepe zjenice koriste za pohranu kraćih tekstova. Ima tipkovnicu grudnjaka i mogućnost povezivanja s računalom za prijenos podataka u oba smjera],
- prilagođeni softver [za sve ove gadžete učeniku će trebati softver za upoznavanje sa specijaliziranim ustanovama za slijepe i slabovidne osobe].

5.1. Pribor za slabovidne učenike:

- Deblje olovke [olovke različitih boja za označavanje teksta],
- stalak za knjige [alat za približavanje površine za čitanje očima]
- ojačani papir [papir na koji pišu ne smije biti previše bijel i sjajan, može biti čak i blago žućkast],

- knjige i tekstovi u uvećanju [jednostavan način olakšavanja čitanja – zumiranje uz pomoć fotokopija],
- geometrijski i mjerni pribor s ojačanim ljuskama [povećani znakovi na ravnalima, vagama i drugim mjernim instrumentima] [1].

5.2. Pribor za slijepo učenike:

- Font grudnjaka [koristi se za komunikaciju s posebnom vrstom bilješke],
- Pisaći stroj od grudnjaka [posebna pisača mašina za pisanje brawritinga, može ometati rad u razredu jer je pisanje na njega prilično glasno],
- gumena podloga za pozitivan crtež [slijepa i viđenja na nju polažu foliju i na nju crtaju odgovarajuće olovke na takav način da se nacrtane linije prevagnu i mogu se lukati],
- okviri i vodilice za pisanje [izrađeni od kartona ili plastike, slijepo mjesto na licu ili drugi dokumenti. Okvir ograničava prostor za pisanje, npr.: za unos pojedinačnih podataka ili znaka],
- Posebne reljefne olovke [ostavljaju podignuti trag na podlozi koja se može dodirnuti slijepa - pišući i sporije [6].

6. BRIGA ZA AKTIVNOST DJETETA

Slijepa i slabovidna djeca trebaju samostalno rješavati zadatke koje je odgojitelj pripremio u svojoj ostvarivoj tehnici. I sam bi trebao tražiti informacije i mora biti osposobljen za traženje podataka u elektroničkim medijima. Pritom mora imati prilagođenu elektroničku opremu, pa čak i u slučaju grupnog rada, dijete mora biti dužno da može samostalno obavljati zadatak. Slijepo i slabovidno dijete, kao i sva druga djeca, mora biti predstavljeno svoj drugoj djeci. Njegovo oštećenje vida mora biti prikazano na najrealniji mogući način. Djeci treba jasno reći da slijepo i slabovidno dijete ne želi sažaljenje i sažaljenje, niti pretjeranu javnu raspravu o svojim problemima. Odgajatelj može koristiti riječ kao "vidjeti" ili "pogledati" bez srama. Te su riječi svakodnevni vokabular slijepih i slabovidnih osoba, a njima izražavaju i vlastiti način ponašanja – dodirivanje, slušanje ili promatranje izbliza. Čak i slijepi i slabovidni koriste frazu u svakodnevnom pozdravu – "Vidimo se uskoro" [1].

7. ZAKLJUČAK

Mnogi ljudi vide osobe s invaliditetom [slijepa i slabovidna djeca] kao izvor sažaljenja i milosrđa. Ali slijepa i slabovidna djeca ne trebaju milost; potrebna je prilika da se na zdrav način zamijene ograničenja koja su im nametnuta posebnim potrebama. Na taj način slijepoj i slabovidnoj djeci daje osjećaj inferiornosti, bespomoćnosti. Milosrđe, međutim, često dolazi kao osjećaj krivnje. Roditeljima koji imaju oboljelu djecu potrebna je velika tolerancija snažne volje, ali prije svega marljivost da što "normalnije" integriraju svoje dijete u skupine u obitelji i šire sredine. Htjeli mi to ili ne, to je bolna istina i zato vjerujemo da bi ljudi s posebnim potrebama i njihove obitelji trebali dobiti lijepo mjesto za biti, poseban tretman i pružiti im bolju i svjetliju budućnost.

8.LITERATURA

- [1.] Murn, T. Što piše na ploči? Ne mogu ga pročitati: vodič za planiranje i izvođenje lekcija sa slijepim ili slabovidnim učenicima. 3.izd. Škofja Loka: Centar slijepih i slabovidnih osoba, 2002. str. 50.
- [2.] Barvar, R. Jednostavne didaktičke igračke za slijepe i slabovidne osobe. Roman Brvar. [mrežne stranice]. Seminar za roditelje djece slijepe i slabovidne djece predškolske dobi. Od treninga do prakse. Izola 2009 [ažurirano 10. julij. 2009], Dostupno na <http://vkljucitev.wordpress.com/preproste-didacticne-igrace-za-slepe-in-slabovidne/>.
- [3.] Opara, B. Djeca s posebnim potrebama u vrtićima i školama: uloga i zadatak škola u obrazovanju djece s posebnim potrebama. 2. izd. Centerkontura d.o.o., Ljubljana 2005, str. 10
- [4.] Cherhesal, N. Kroz odgovarajuću komunikaciju između stručnjaka i roditelja slijepe i slabovidne djece do ranog liječenja. Obrazovanje. 2009; maj[6]:62-71.
- [5.] Brich, B. Louis Braille, slijepi dječak čiji je izum pomogao milijunima slijepih da čitaju. 6. izd. Celje; Mohorova tvrtka. 1797, str. 20
- [6.] Restoux, P. Živjeti s drugim djetetom. Ljubljana, Didakta 2010, str. 15.